

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**

วรภรณ์ ช้างอยู่^{1*} สุทธิพร บุญส่ง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557 ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจึงกำหนดให้เป็นผู้บริหาร แบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 88 คน และครูผู้สอน แบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 302 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน 2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีความ สัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ แบบภาวะผู้นำ

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี e-mail: kruamm_changyoo@hotmail.com

² คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัด ปทุมธานี e-mail : sutboon@hotmail.com

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail : kruamm_changyoo@hotmail.com

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SCHOOL ADMINISTRATORS' ADMINISTRATORS' LEADERSHIP STYLES AND THE TEACHERS' JOB SATISFACTION UNDER BANGKOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

Varaporn Changyoo^{1*} Sutthiporn Boonsong²

Abstract

This research investigated 1. the level of school administrators' leadership styles under Bangkok Primary Educational Service Area Office, 2. the level of teachers' job satisfaction under Bangkok Primary Educational Service Area Office, and 3. the relationship between the school administrators' leadership styles and the teachers' job satisfaction under Bangkok Primary Educational Service Area Office.

The sample in this study was composed of 88 administrators and 302 teachers in schools under Bangkok Primary Educational Service Area Office in education year 2014 selected using stratified random sampling method. The research instrument used for collecting data was Likert five-point scale questionnaires. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient to determine the relationship.

The research revealed that 1. the level of school administrators' leadership styles as a whole and on all aspects was at the high level, 2. the level of teachers' job satisfaction as a whole and on all aspects was at the high level, and 3. the relationship between the school administrators' leadership styles and the teachers' job satisfaction under Bangkok Primary Educational Service Area Office as a whole revealed high relationship at .01 level of significance.

Keywords : Leadership Styles , Job Satisfaction

¹ Master of Education Program in Educational Administration Technology Rajamangala University of Technology Thanyaburi Pathum Thani Province e-mail: kruamm_changyoo@hotmail.com

² Dean Faculty of Business Administration Technology Rajamangala University of Technology Thanyaburi Pathum Thani Province e-mail : sutboon@hotmail.com

* Corresponding author, e-mail : kruamm_changyoo@hotmail.com

บทนำ

สถานการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการแข่งขัน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกจึงย่อมเกิดผลกระทบด้วย การศึกษาเป็นองค์ประกอบของสังคม จึงเกิดผลจากการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนและสามารถปรับตัวให้แปรผันตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี จากข้อสรุปที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554, น. 13-20) เรื่อง ผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ให้ดำเนินการตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยกำหนดหลักการสี่ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีศักยภาพ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีสมรรถนะความรู้ความสามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สอง พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีระบบกระบวนการผลิตและการพัฒนาที่มีคุณภาพ มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอ ประการที่สาม พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผลิตคนไทยที่มีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ประการที่สี่ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (รุ่งอรุณ รังรองรัตน์, 2556, น. 3) จากบทบาทที่สำคัญยิ่งข้างต้นผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อผลสำเร็จของสถานศึกษา เนื่องจากต้องเป็นผู้ผลักดันให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นทั้งผู้นำด้านการบริหารและด้านการจัดการเรียนการสอน ภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานและบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสมกับภารกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน กล่าวคือนอกจากผู้นำจะเป็นบุคคลสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานแล้ว งานจะดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ ยังขึ้นอยู่กับศิลปะในการบริหารงานของผู้นำในการบริหารงาน เป้าหมายส่วนบุคคล และทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นพร้อมกันนั้นผู้นำจะมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการยอมรับ ความพึงพอใจ แรงจูงใจจากสมาชิกในหน่วยงานนั้น ซึ่งแนวคิดนี้มาจากพื้นฐานของทฤษฎีความคาดหวัง พฤติกรรมผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย มีองค์ประกอบที่เด่นๆ ของภาวะ ผู้นำ 4 แบบ คือ 1) ภาวะผู้นำแบบบังการ ผู้นำแบบนี้จะใช้พฤติกรรมของตนแสดงให้เห็นว่าเขาคาดหวังอะไรจากสมาชิก ให้แนวทางหรือแนะแนวว่าควรทำอะไร ทำอย่างไร และขอรับรองให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน เป็นผู้นำที่ใช้พฤติกรรมแบบความเป็นมิตรกับสมาชิกและเห็นอกเห็นใจในความเป็นอยู่จึงทำให้บรรยากาศแห่งความเป็นมิตรเกิดขึ้นในกลุ่มทำงาน 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นผู้นำที่ใช้พฤติกรรมในการให้คำปรึกษาร่วมกับสมาชิกและนำเอาแนวคิดของกลุ่มมาพิจารณาก่อนการตัดสินใจ 4) ภาวะผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ เป็นผู้นำที่ใช้พฤติกรรมเป้าหมาย แสวงหาแนวทางปรับปรุง การทำงานให้ดีขึ้น เน้นความเป็นเลิศและแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตนเองสูงโดยสมาชิกก็จะปฏิบัติงานไปสู่มาตรฐานอันสูงด้วย

นอกจากนี้ในฐานะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องหาวิธีการที่จะจูงใจใ้มน้าบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยเหลืองานของโรงเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด การจูงใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยผู้บริหารในการพัฒนายุทธศาสตร์และการวางแผนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Speck, 1999) ผู้บริหารจะต้องทราบว่าจะจูงใจวิธีหนึ่งไม่สามารใช้ได้กับทุกคน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องศึกษาและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทั้งในเรื่องของการสร้างแรงจูงใจในการทำงานและธรรมชาติของผู้ร่วมงานแต่ละคน ตามแนวคิดทฤษฎีการจูงใจ – คำจูง (The Motivation – Hygiene Theory) ของ เฮอร์สเบิร์ก (Frederick, Herzberg, 1992) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร 2) ด้านการปกครองบังคับบัญชาหรือการควบคุมดูแล 3) ด้าน

ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านสภาพของการทำงาน 5) ด้านเงินเดือน 6) ด้านความสัมฤทธิ์ผลการทำงาน 7) ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ 8) ด้านลักษณะของงาน 9) ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงาน และ 10) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการทำงานของครูต่างก็เป็นตัวแปรสำคัญ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะเป็นแบบอย่าง เป็นผู้นำและผู้ประสานงานในการบริหาร ทั้งนี้การใช้ภาวะผู้นำที่ชาญฉลาดจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงาน ยอมอุทิศตนเพื่อการทำงาน เกิดความรู้สึกและเจตคติที่ดีต่องานที่ทำ มีความกระตือรือร้นมีความสุขในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 37 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2557 โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร จำนวน 111 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1,420 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, น. 48-49) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ((stratified random sampling) ตามสัดส่วนประชากร จำแนกตามโรงเรียนได้ผู้บริหาร จำนวน 88 คน และครูผู้สอน จำนวน 302 คน รวม 390 คน
2. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราวัดประเมินค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานงานบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อทำหนังสือเกี่ยวกับการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการทำวิจัย ถึงสถานศึกษาทั้งหมด 37 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่ออนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริหาร และ ครูผู้สอน กำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน เก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้งในรายที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่สมบูรณ์ โดยขยายเวลาอีก 5 วัน นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างและ คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม ที่ส่งไปยังสถานศึกษา จำนวน 390 ฉบับ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้ 1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยนำตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับจากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงคะแนน (Class Interval) (ธำนิษฐ์ ศิลป์จารุ, 2553, น. 75) 5 ระดับ 3. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้ว นำเอาค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2545, น. 316) แปลความหมาย

ผลการวิจัย

ผลงานวิจัยมี ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 314 คน (ร้อยละ 80.5) มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 150 คน (ร้อยละ 38) วุฒิมัธยมศึกษาสูงสุด ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 206 คน (ร้อยละ 52.8) ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา มีตำแหน่งครูผู้สอนมากที่สุด คือ มีจำนวน 302 คน (ร้อยละ 77.4) และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีจำนวน 88 คน (ร้อยละ 22.6) ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปีมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 187 คน (ร้อยละ 47.9) มีจำนวนนักเรียน 601 คนขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 240 คน (ร้อยละ 61.5)

2. ผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

แบบภาวะผู้นำ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.21	.461
ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.45	.245
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.45	.244
ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ	4.49	.259
รวม	4.40	.227

ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใกล้เคียงกัน ซึ่งภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.25) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X}=4.45$, S.D.=.24) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.45$, S.D.=.24) และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X}=4.21$, S.D.=.46) ตามลำดับ

ผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ด้านนโยบายและการบริหารองค์กร ของสถานศึกษา	4.31	.475	มาก
2. ด้านการปกครองบังคับบัญชาหรือการ ควบคุมดูแลของผู้บริหาร	4.34	.468	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อน ร่วมงาน	4.26	.545	มาก
4. ด้านสภาพการทำงานในสถานศึกษา	4.28	.506	มาก
5. ด้านเงินเดือน	4.19	.564	มาก
6. ด้านความสัมฤทธิ์ผลการทำงานของท่าน	4.45	.520	มาก
7. ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ	4.23	.607	มาก
8. ด้านลักษณะงาน	4.60	.493	มากที่สุด
9. ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานของท่าน	4.65	.484	มากที่สุด
10. ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน	4.56	.467	มากที่สุด
รวม	4.39	.322	มาก

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบ สอบถาม โดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=.322$) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน คือ ด้านนโยบายและการบริหารองค์กรของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=.47$) ด้านการปกครองบังคับบัญชาหรือการควบคุมดูแลของผู้บริหาร ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=.46$) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}=4.26$, $S.D.=.54$) ด้านสภาพการทำงานในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.28$, $S.D.=.50$) ด้านเงินเดือน ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=.56$) ด้านความสัมฤทธิ์ผลการทำงานของท่าน ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=.52$) ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ($\bar{X}=4.23$, $S.D.=.60$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะงาน ($\bar{X}=4.60$, $S.D.=.49$) ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานของท่าน ($\bar{X}=4.65$, $S.D.=.48$) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ($\bar{X}=4.56$, $S.D.=.46$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 4 แบบ กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 4 แบบ กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}	Y_{tot}
x_1	1	.321**	.312**	.269**	.754**	.255**
x_2		1	.648**	.560**	.766**	.313**
x_3			1	.561**	.761**	.277**
x_4				1	.724**	.392**
x_{tot}					1	400**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X_1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (X_2) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X_3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ (X_4) มีความสัมพันธ์กันกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบ สอบถาม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษานี้ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้อบรมพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีความเห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จลุล่วงของงานโครงการต่างๆ ทางการศึกษา ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ดังที่เฟิดเลอร์ (Feidler, 1965, p. 118) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่มีบุคคลหนึ่งคอยอำนวยความสะดวก ประสานงาน และดูแลควบคุมคนอื่นๆ ในขณะที่ปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อับรามสัน (Abramson, 1996, p. 39) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีส่วนร่วม มีพฤติกรรมของผู้นำและบทบาทของผู้นำ เช่นเดียวกับ เนตรพัฒนา ยาวีราข (2550, น. 1) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นโดยผู้นำที่ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือกับผู้นำนั้น โดยเป็นผู้นำที่มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการบังคับบัญชา ประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่เพื่อให้ปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิช จุ้ยกลาง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแยกตามแบบภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานของท่าน ด้านลักษณะงาน และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านนโยบายและการบริหารองค์กรของสถานศึกษา ด้านการปกครองบังคับบัญชาหรือการควบคุมดูแลของผู้บริหาร ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพการทำงานในสถานศึกษา ด้านเงินเดือน ด้านความสมารถีผลการทำงานของท่าน และด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ตามลำดับ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นดังนี้ การที่ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow (1970, p. 80) มีความเห็นว่าทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) โดยตระหนักที่ความต้องการในระดับต่างๆ ของมนุษย์เป็นจุดสำคัญที่จะต้องศึกษาในการสร้างพลังใจ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าพฤติกรรมในช่วงเวลาหนึ่งๆ ของบุคคล ขึ้นอยู่กับตัวกระตุ้นหรือแรงจูงใจและความต้องการที่มีระดับสูง ความต้องการของมนุษย์ 5 ขั้นของ Maslow ในขั้นที่ 4 ที่ว่า “ความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง” เป็นความต้องการให้ผู้อื่นนิยมนับถือ ยกย่องรวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นอิสระและการมีเสรีภาพ

3. ความสัมพันธ์ของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยความสัมพันธ์แบบเพียร์สันของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 แบบ กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีนักวิจัยได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ ดังที่ Herzberg (1959 อ้างถึงใน วิเชียร วิทย์อุดม, 2547) กล่าวว่า สิ่งที่ตรงข้ามกับความพอใจไม่ใช่ความพอใจอย่างที่เราเชื่อกันโดยปกติ การกำจัดสิ่งที่ไม่พอใจนั้นไม่จำเป็นว่าจะทำให้งานน่าอภิรมย์ขึ้น เขาเสนอว่าสิ่งที่ตรงข้ามกับความพอใจ (Satisfaction) คือ ความไม่พอใจ (No Satisfaction) และสิ่งที่ตรงข้ามกับความไม่พอใจ (Dissatisfaction) คือ ไม่ทำให้ไม่มีความไม่พอใจ (No Dissatisfaction) อีกทั้ง ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relationship with Supervisor) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชามีช่องว่างมากเข้ากันไม่ได้ ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าไม่ถึง ผู้บังคับบัญชาวางตนเหนือกว่า ไม่มีความสนิทสนมเป็นกันเอง ขาดความอบอุ่น ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ในงานที่ทำ เช่นเดียวกับกับ Mc Clelland (1953, pp. 36–62, อ้างถึงใน ปัญญา กาพหว่า, 2548, น. 13) ได้เน้นแรงจูงใจทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motive) คือ ความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ต้องการเป็นที่นิยมชมชอบหรือรักใคร่ชอบพอกับคนอื่น จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากอยู่ในช่วงการปฏิรูปการศึกษา
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตน์ .(2545).เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย . พิมพ์ครั้งที่ 12 .กรุงเทพมหานคร : เทพนิรมิตการพิมพ์.
- ธานินทร์ ศิลปจารุ .(2553) . การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11 . กรุงเทพมหานคร : บิสนิสนสารแอนดี้ดี.
- เนตรพัฒน์ ยาวีราช.(2550). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เชลล์.
- รุ่งอรุณ รังรองรัตน์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ.2551 – 2555). 2,000 เล่ม. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด
- สุพิช จุ้ยกลาง. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).

- Fiedler, Fred, E. & Rice, R., W. (1978). Construct Validity of The Least Preferred Co-Worker Scale. New York, NY: McGraw-Hill.
- Herzberg, Frederick, Masner, Bernard and Synderman, Barbara. 1959. The Motivation to Work. New York : John Willey and Sons.
- Maslow, Abraham Havold. (1970). Motivation and Personality (2nd ed.). New York, NY: Harper and Row.
- Speck, M. 1999. The Principalship Building A Learning Community. NJ : Merrill / Prentice Hall